

Anne Lene er rådgiver, forfatter og foredragsholder. Hun er medlem av Mensa og en av dem med høyest målt IQ i Norge.

Alle hjerter gleder seg.
og alle spar, kløver og ruter.

Jula er kort

LA ER KORTSPILLTID. Genial oppfinnelse, spill: Sosialt, underholdende, bra hjernetrim, og konkurranse på en gang, og attpåtil kan man være med kortkunstner i selskapslivet. Trylleteknikeren Tore Torell fortalte meg at han ser på kortstokken som en kalender. 52 kort = antall uker i året. Det er en lys og en mørk tid (rød og svart). De fargesymbolene er de fire årstider. 12 billedkort = antall måneder, og når vi legger sammen alle kortene på kortene etter systemet at ess har ett, to har to og så videre opp til at konger har tretten, så får vi 364 punkter. Tell med jokeren, så har du et helt år.

FØRSTE spillkortene ble sannsynligvis laget i Italia en gang mellom år 600 og 900 e. Kr., og ble introdusert i Europa på 1300-tallet, kanskje via Italia og Spania. Mange mener at tarotkortet er den eldste europeiske kortstokken. Den består av 78 kort. 22 med ulike figurer, og 56 kort fordelt på fire ulike grupper hver med ti tallkort og fire billedkort. Gruppene har «fargesymbolene» (stokk, kløver), mynt (ruter), beger (hjerter) og sverd (spar). I Nord-Europa, Nord-Amerika, Asia og Australia bruker vi i dag den fransk-angelsaksiske kortstokken fra rundt 1480 med sine 52 kort og fire fargesymboler.

1700- OG 1800-tallet var det vanlig at kortfargene representerte de fire verdensdelene: Hjerter = Europa, ruter = Asia, kløver = Afrika og spar = Amerika. I Storbritannia mente de dermed naturligvis at hjerter var den høyeste kortfargen, mens amerikanerne heiet på spar. Men opprinnelig representerte de fire fargesymbolene de ulike samfunnsgruppene i middelaldersamfunnet. Sverdet (spar) er adelen, hjerter representerer presteskapet, ruter (mynten) er kjøpmennene og bøndene var representert med kløver. Og for å stadfeste det en gang for alle, dette er rangeringen av kortfargene fra lavest til høyest slik den brukes i kortspillet bridge: spar, ruter, hjerter og spar.

KORTSTOKKENE ER de eldste billedkortene i kortstokken. De stammer fra persiske kort laget rundt 1100. En gang var det ingen damer i kortstokken, men senere kom både en ridder og en væpner. Dronningene ble innført i middelalderen, og vi bakset en stund med fire billedkort, frem til franske kortprodusenter

1700-tallet var det vanlig å gi billedkortene navn etter kjente skikkelser. I Norge var sparkongen David, ruter var keiser Julius Cæsar, kløver konge var Aleksander den store og hjerterkongen Karl den store. Denne navnebruken opphørte rundt 1850. I den originale kortstokken er for øvrig hjerterkongen den eneste uten bart, og hjerterkongen kalles også «selvmordskongen», fordi det kan se ut som om han kjører sverdet gjennom hodet.

APROPÓS DØD: Pokerhånda to ess og to åtter kalles «Dead Mans Hand». Dette var nemlig kortene Wild Bill Hickok holdt da han ble skutt og drept ved et pokerbord i Deadwood 2. august 1876. Selv om det ikke er bekreftet, er det stor enighet om at det attpåtil var de to svarte kongene og de to

svarte åtterne. Hva det femte kortet var? Vel, man mener at Hickok hadde kastet et kort og ble skutt før han rakk å trekke nytt. Det er flere teorier om hva han ville blitt delt: Kløver dame, ruter fem elleve – som flere kilder opererer med – ruter ni. Ruter ni er et spesielt kort også i andre sammenhenger: turneringsbridge kalles ruter ni for «Skottland forbannelse». Det er mange teorier om dette. En av dem er at den skotske dronning Mary fikk skrive sin dødsdom på et spillkort. Ruter syv, derimot, er et innbringende kort, i hvert fall i bridgeturneringer i Norge. Får du siste stikk på ruter syv, så skyldes makker deg en halvliter. Norge er forresten regjerende verdensmester i bridge. Ingen av de seks herrene på vinnerlaget hadde bart. ■

dagbladet@annelene.no

I den originale kortstokken er for øvrig hjerterkongen den eneste uten bart.

